

הכנסת העשרים וחמש

יוזמים : חברי הכנסת
נעמה לזימי
יואב סגלוביץ'
אורית פרקש הכהן
גלעד קריב
מירב כהן
אפרת רייטן מרום
מרב מיכאלי

4717/25/פ

הצעת חוק הכנסת (תיקון – כינוס הכנסת בעת מצב מיוחד בעורף או מצב מלחמה), התשפ"ד–2024

1. תיקון סעיף 9 בחוק הכנסת, התשנ"ד–1994¹, בסעיף 9(א), אחרי פסקה (2) יבוא :

"(3) על אף האמור בסעיף זה, הוכרז על מצב מיוחד בעורף כהגדרתו בחוק ההתגוננות האזרחית, התשי"א–1951², או התקבלה החלטה בדבר פתיחה במלחמה או נקיטה בפעולה צבאית משמעותית לפי סעיף 40 לחוק-יסוד: הממשלה³, לא תצא הכנסת לפגרה, ואם החלה פגרה תיפסק מיד עד סיום המצב האמור."

דברי הסבר

אחד מתפקידיה החשובים של הכנסת הוא לפקח על פעילות הממשלה וזרועותיה. הדבר מתבצע, בין השאר, על ידי חקיקה בנושאים העומדים על הפרק, ועל ידי העלאת נושא מסוים לסדר היום, הפניית תשומת הלב והשפעה על הדיון הציבורי.

קצב האירועים בשעת מלחמה או בשעת מצב מיוחד בעורף מחייב פעילות מוגברת ואינטנסיבית של כל רשויות המדינה, לא כל שכן של מוסד בית נבחרי העם. פעילות הכנסת בעת מצבים מסוג אלו צריכה להיות סדירה ורצופה, ללא כל מגבלות, עצמאית לחלוטין ושאינה מותנית בשיקולים פוליטיים

¹ ס"ח התשנ"ד, עמ' 140.

² ס"ח התשי"א, עמ' 78.

³ ס"ח התשס"א, עמ' 158.

וקואליציוניים כאלה ואחרים.

בשעה שאזרחי המדינה, כולם או מקצתם, נתונים תחת הכרזת מצב מיוחד בעורף או מצב מלחמה, אין כל הצדקה לכך שנבחרי הציבור יהיו בפגרה. נהפוך הוא – בכל הקשור לאחריות הציבורית, ובעיקר לדוגמא האישית – על חברי הכנסת מוטלת בשעה שכזו אחריות כבדה יותר. מעבר לכך, דווקא בעת מלחמה או מצב חירום, לתפקידי הבקרה והפיקוח של הכנסת חשיבות עליונה וקריטית, ולא יתכן שתפקידים אלו יושבתו לתקופות ארוכות במהלכו.

חשיבות הצעת החוק הזו, שהוגשה לראשונה בכנסת השבע-עשרה ועליה חתמו בזמנו 61 חברי כנסת (פ/17/1813 של חברי הכנסת עמיחי אילון, ראובן ריבלין וקבוצת חברי הכנסת), מתחדדת במיוחד לאור המלחמה הקשה והארוכה איתה מתמודדת מדינת ישראל מאז מתקפת החמאס הנפשעת ב-7 באוקטובר 2023. המדובר במלחמה הקשה והארוכה ביותר שידעה המדינה, שמצריכה תפקוד מוגבר במיוחד של כלל רשויות המדינה וביניהן הכנסת. במצב עניינים זה, יציאתה של הכנסת לפגרה היא בלתי מתקבלת על הדעת ופוגעת פגיעה ממשית ביכולת המדינה להתמודד עם המשבר, ובחובתה של הכנסת לפקח על פעילות הממשלה.

הצעת חוק זו באה לתקן את המצב הקיים ולקבוע כי בעת שהוכרז מצב מיוחד בעורף או בתקופה בה מתרחשת מלחמה או פעולה צבאית משמעותית, לא תוכל הכנסת להימצא בפגרה. הצעת חוק דומה בעיקרה הונחה על שולחן הכנסת העשרים וחמש על ידי חברת הכנסת דבי ביטון (פ/25/4571).

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
ב' בתמוז התשפ"ד (08.07.2024)